

Businessplan Natuurinclusieve Landbouw

Diepenhoek Holsteins - BuitenEten

Documenttitel:	Businessplan NIL Diepenhoek
Status:	Definitief
Opdrachtgever:	Diepenhoek Holsteins - BuitenEten
Projectleider:	
2^e beoordelaar:	
Plaats:	Oirschot
Datum:	5 oktober 2023

Inhoudsopgave

1. Samenvatting	4
1.1 Doel.....	4
1.2 Aanpak.....	4
1.3 Conclusie.....	4
1.4 Vervolg	4
2. Algemeen	5
2.1 Motivatie en deskundigheid m.b.t. natuurinclusieve bedrijfsvoering	6
2.2 Karakteristiek huidig bedrijf	7
2.3 Karakteristiek natuurinclusief bedrijf	9
2.4 SWOT analyse.....	13
3. Praktische uitwerking natuurinclusief bedrijfsmodel.....	15
3.1 Verbetering van het bodem- en watersysteem.....	16
3.2 Kwaliteit gebiedskarakteristieke landschap	17
3.3 Versterking van de biodiversiteit op het bedrijf en in aansluiting op de omgeving.....	18
3.4 Doorontwikkeling en deskundigheid	19
4. Bedrijfseconomische aspecten.....	20
4.1 Beschrijving van de aanpassingen in de bedrijfsvoering	20
4.2 Rentabiliteit	21
4.2.1 Kostenbesparing	21
4.2.2 Gederfde inkomsten	21
4.2.3 Nieuwe kostenfactoren	21
4.2.4 Nieuwe inkomstenbronnen	21
4.2.5 Veranderingen in kosten en inkomsten per jaar.....	22
4.3 Financiering	22
.....	22
4.3.2 Benodigde investeringen	22
.....	22
4.3.4 Tijdspad	22
4.4 Productenafzet	23
4.4.1 Aard van de producten	23
4.4.2 Klantengroepen en klantenrelaties.....	23

5. Maatschappelijke meerwaarde	24
6. Uitvoeringsgerichte aspecten	25
6.1 Risico & succesfactoren	25
6.2 Te nemen stappen voor doorontwikkeling	25
6.3 Te verwachten belemmeringen en hoe deze aan te pakken	25
6.4 Aard van eventuele ondersteuning in de uitvoering	25
6.5 Samenwerking met partners	26
7. Bijlagen	27
BIJLAGE I – Overzicht en inrichting percelen.....	27
BIJLAGE II – NIL Maatregelen	30
BIJLAGE III –	31

1. Samenvatting

Diepenhoek Holsteins (hierna 'Diepenhoek') exploiteert een veehouderij aan de Beliënberkdijk 42 te Someren. Het betreft een V.O.F. bestaande uit bedrijfsopvolgers Wendy Adriaans en Mark Aldenzee en Wendy's ouders Martien en Marianne Adriaans.

Het bedrijf ligt in de buurt van natuurgebieden De Groote Peel, Strabrechtse Heide, Het Weerterbos en De Pan. De afgelopen tijd heeft het bedrijf al stappen gezet in de omschakeling naar natuurinclusieve landbouw en diverse maatregelen op het vlak van natuurinclusieve landbouw geïntegreerd. Met de omschakeling naar een duurzamere bedrijfsvoering wil Diepenhoek een toekomstbestendig bedrijf realiseren dat met het gezicht naar de maatschappij staat en bijdraagt aan een lagere klimaat- en milieubelasting.

1.1 Doel

In onderhavig businessplan zijn de aspecten behorende bij artikel 3.11, onder b, van de subsidieregeling transitie veehouderij, uitgewerkt. Doel van het businessplan is om de maatregelen voor natuurinclusieve landbouw concreet uit te werken en de haalbaarheid van omschakeling naar natuurinclusieve bedrijfsvoering financieel te onderbouwen.

1.2 Aanpak

Er is invulling gegeven aan de aspecten van het businessplan. De regie van het totaalproces is in handen van Power-ED.

1.3 Conclusie

Uit het businessplan blijkt dat de doorontwikkeling van een gangbare naar natuurinclusieve bedrijfsvoering met recreatieve neventak haalbaar is. Er is zowel sprake van ecologisch als financieel rendement. Daarmee draagt het bedrijf bij aan de doelen van de Provincie Noord Brabant om te groeien naar 500 natuurinclusieve bedrijven in 2030.

1.4 Vervolg

De volgende vervolgstappen heeft Diepenhoek voor ogen:

- aanleggen diverse natuurelementen op huiskavel;
- realiseren vergunning voor recreatietak en natuurinclusief bedrijf;
- bedrijfsovername;
- slopen overtollige bebouwing en realiseren diervriendelijke strohuisvesting;
- deelname aan project 'koolstofboeren in het Van Gogh Nationaal park' voor het verwaarden van 'carbon credits'.

2. Algemeen

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de kennis en ervaring van bedrijfsopvolgers Wendy Adriaans en Mark Aldenzee en de wijze waarop die kennis en ervaring wordt verkregen op het gebied van enerzijds biodiversiteit, vitale bodem, landschap en kwalitatief en kwantitatief waterbeheer en anderzijds het ondernemerschap.

Bedrijfsgeschiedenis

Diepenhoek is van oudsher een melkveebedrijf. Zo stond Diepenhoek jarenlang wereldwijd bekend als een bekende Holstein fokker. Ze hebben dan ook wereldwijd handel in nakomelingen van de Holstein runderen bedreven. De runderen werden gefokt door henzelf in hun eigen bedrijf. Naast de passie voor fokkerij was de belangrijkste functie van de Holstein koeien het produceren van melk.

De passie voor fokkerij is ook doorgetrokken naar de andere passie van Marianne (moeder van Wendy). Haar passie is het oude wilde westen uit Amerika. De passie voor Texas longhorns is ontstaan doordat de ouders van Wendy in 2007 in Amerika zijn geweest, waar ze longhorn bedrijven bezochten. Sinds 2008 heeft Marianne het voor elkaar gekregen om runderen uit deze regio als embryo's naar Nederland te importeren. Het eerste longhorn kalfje is in mei 2009 geboren. Ouders Martien en Marianne zijn de eerste fokkers van stamboek Texas longhorns in Nederland en een van de eerste in Europa.

Wendy is in 2017 op het ouderlijk bedrijf kleinschalig gestart met het verzorgen van outdoor cooking workshops onder de naam 'BuitenEten'. Een gezellige teambuilding activiteit, waarbij ze samen met een groep mensen een maaltijd bereid op kampvuur. Later is dit uitgebouwd op zowel de eigen longhorn ranch als op de locatie van een klant.

In 2020 is er een ontvangstruimte gerealiseerd (genaamd De Saloon), waar gasten ontvangen worden voor verschillende dagactiviteiten. Per 1 juni 2020 zijn er voertuigen voor verhuur. Zo was er aanvankelijk een start met de verhuur van tandems, e-choppers en tuktuks. Vanuit deze kleinschalige opzet heeft het bedrijf de laatste jaren de markt verkent. Daarbij is het aantal tuktuks uitgebreid en zijn de tandems ingewisseld voor moderne elektrische carvers. Recent zijn alle melkkoeien verkocht en is er volledige focus op het fokken van longhorns, het runnen van de recreatietak en het ontwikkelen van arrangementen voor de twee onlosmakelijke activiteiten. Vanwege het succes en de groei van het bedrijf is Wendy's partner, Mark Aldenzee, per 1 december 2022 toegetreden tot de VOF.

2.1 Motivatie en deskundigheid m.b.t. natuurinclusieve bedrijfsvoering

De boerderij in Someren is de eerste én enige boerderij met een kudde Texas longhorn runderen in Nederland. Vanuit de passie voor het fokken van het ras en de combinatie met recreatie, komt de motivatie voor de omschakeling naar een meer natuurinclusieve bedrijfsvoering. De longhorns zijn uitstekende grazers voor natuur, waardoor natuurinclusieve maatregelen als vanzelfsprekend onderdeel uitmaken van de toekomstige bedrijfsvoering. De longhorns hebben geen belang bij hoogwaardig voer, waardoor het teeltplan aangepast wordt naar meer kruidenrijk grasland en de teelt van mais voortaan achterwege blijft. De longhorns hebben met hun enorme hoorns een grote belevingswaarde en de ondernemers willen het bedrijf BuitenEten en De longhorn ranch verder ontwikkelen. Ze willen op deze locatie wonen, leven, werken en investeren in hun directe omgeving zodat het bedrijf positieve impact realiseert. Op de directe omgeving, de dieren op de ranch, hun medewerkers en de regio. Verder is er de ambitie om het concept als franchise uit te breiden naar andere locaties. De unieke locatie met natuurlijke omgeving en (het fokken van) de longhorns vormen de basis van het bedrijf.

Wendy

Wendy heeft een enorme passie voor scouting en is vanuit huis uit opgegroeid op de boerderij. Ze heeft de MBO opleiding melkveehouderij gevolgd, vervolgens heeft ze HBO Commercieel Management en een de Master International Business/Strategisch marketing gevolgd. Ze heeft gewerkt als account- en projectmanager, waarbij ze verantwoordelijk was voor de marketing. In 2020 heeft ze haar baan in loondienst opgezegd en sindsdien is er volledige focus op het bedrijf. Ze vindt het heerlijk om samen met anderen buiten in de natuur te zijn en te genieten van het buitenleven op de boerderij. Wendy is een vooruitstrevende ondernemer en komt met nieuwe ideeën. Wendy's droom is om het melkveebedrijf van haar ouders over te nemen, alleen dan niet met melkvee maar met de Texas longhorn runderen. Rondom de boerderij wil ze een natuurlijke, rustige buitenomgeving creëren waar bezoekers kunnen deelnemen aan groepsactiviteiten en kunnen verblijven in de vorm van dagrecreatie.

Mark

Mark heeft net als Wendy een enorme passie voor scouting. Hij is voorzitter van de scoutingvereniging en geeft leiding aan een groep. Mark heeft de HBO opleiding ICT Media Design gestudeerd en heeft gewerkt in het domein van website ontwikkeling. Hij heeft functies bekleed als projectleider en planner en heeft facturering verzorgd. Daarnaast is hij betrokken geweest bij de opstart van Brouwerij Eeuwig Zonde, een ambachtelijke bierbrouwerij in Someren. Uiteindelijk heeft Mark de keuze gemaakt om uit te stappen, zodat hij zich volledig kan richten op zijn passie. Sinds 2021 is hij volledig werkzaam voor BuitenEten waar hij verantwoordelijk is voor bedrijfsvoering, facilitair, uitvoering en aansturing van de verhuurtak. Mark zorgt ervoor dat de zaken die lopen in orde zijn en dat nieuwe ideeën realistisch en uitvoerbaar zijn.

2.2 Karakteristiek huidig bedrijf

De initiatiefnemers hebben een agrarisch bedrijf met een recreatieve neventak aan Beliënberkdijk 42 te Someren. De V.O.F. bestaat uit Martien en Marianne Adriaans met dochter Wendy en partner Mark Aldenzee. Tot voor kort was Diepenhoek een melkveebedrijf en de gebouwen en inventaris gericht op het houden van melkvee zijn nog aanwezig.

Daarnaast heeft het bedrijf activiteiten in de fokkerij. Het bedrijf produceert embryo's voor wereldwijde export. Voorheen waren dit met name Holstein embryo's voor andere melkveehouders. Sinds 15 jaar zijn de ouders Martien en Marianne de eerste fokkers van stamboek Texas longhorns in Nederland en een van de eerste in Europa. Naast de melkkoeien werden er de afgelopen jaren al zuivere Texas longhorns gehouden op het bedrijf. De longhorns zijn geregistreerd in het Amerikaanse Stamboek voor Texas longhorns. Marianne kent de hele Europese markt van longhorns en de markt weet haar te vinden. Als bemiddelaar brengt ze vraag en aanbod van deze runderen vanuit heel Europa samen.

De nevenfunctie van de locatie is de recreatieve tak die in 2017 is gestart door Wendy onder de naam BuitenEten. Gasten bezoeken "De Longhorn Ranch" voor de workshops koken op kampvuur, het huren van voertuigen (tuktuk, carvers en e-choppers) om de natuurlijke omgeving te verkennen en om de bijzondere longhorns te zien. Vaak is aan het bezoek en de activiteiten een arrangement met andere partijen uit de regio gekoppeld. Bij alle activiteiten is "De Longhorn Ranch" de bijzondere ontvangstlocatie, van waaruit gasten het buitenleven ervaren en kennis maken met de unieke Texas longhorn runderen.

In de tabel hierna is het bedrijfsoverzicht te zien van de situatie begin dit jaar.

Tabel 1: Bedrijfsoverzicht 2022

Bedrijfsoverzicht	
Algemeen	
Bedrijf	Diepenhoek
Hoofdtak	Veehouderij
Neventak	BuitenEten
Gebiedskenmerken	Omgeving natuurgebieden De Groote Peel, Strabrechtse Heide, Het Weerterbos en De Pan.
Kwaliteitsborging	Amerikaanse Stamboek voor Texas longhorns
Bedrijfsoppervlakte	
Grond in eigendom	10,25
Reguliere pacht	1,27
Overige exploitatievormen	16,25
Totaal areaal (ha)	28,06
Grondgebruik	
Totaal areaal (ha)	28,06
Productiegras (ha)	23
Natuurgras (ha)	0,49
Snijmais (ha)	4,54
Aandeel blijvend grasland	76,60%
Aandeel kruidenrijk grasland	20,85%
Aandeel groenblauwe dooradering	0%
Veebezetting	
Melkkoeien	67
Jongvee > 1 en < 2 jaar	17
Jongvee < 1 jaar	32
Longhorns > 2 jaar	13
Longhorns > 1 en < 2 jaar	4
Longhorns < 1 jaar	5
Totaal aantal (GVE)	91
Totaal aantal GVE per hectare	3,26
Bedrijfsvoering voor longhorns	
Percentage eiwit van eigen land	100%
Weidegang	Volledige weidegang (winterperiode opgehokt)
Antibioticagebruik DDD	nihil
Kunstmest gebruik per ha	Geen
Gewasbescherming grasland	Nee
Gewasbescherming bouwland	Nee
Gebruik ontwormings- en vliegenbestrijdingsmiddelen	nihil

2.3 Karakteristiek natuurinclusief bedrijf

De komende jaren ligt de focus op omschakeling naar een natuurinclusieve bedrijfsvoering met Texas longhorns en optimalisatie van de recreatietak. Diepenhoek fokt zijn eigen kudde en breidt de veestapel uit naar 30 volwassen longhorns met bijbehorend jongvee (in totaal 40 grootvee eenheden).

De Texas longhorn koeien in de sfeer van een Amerikaanse ranch creëren samen een belevingsconcept waar recreatieve gasten graag vertoeven. Ze zijn de fundering voor de recreatieve tak op deze locatie. Er is symbiose in de totaalbeleving van boer tot bord, het authentiek koken waar BuitenEten voor staat en de agrarisch georiënteerde omgeving waarin de locatie gelegen is.

Bedrijfsvoering

In de nieuwe opzet wordt de bedrijfsvoering afgestemd op optimaal gebruik van bedrijfsgebouwen en de natuurinclusieve doelen.

De grondsituatie en het teeltplan wijzigen. Het huidige areaal eigendom en pacht is ruim 28 hectare. De pacht van de verder weg gelegen percelen met maisteelt, wordt beëindigd, waardoor 23 hectare resteert. Het toekomstig areaal beslaat 23 ha grasland en circa 34 ha natuurterrein rondom de Kievitsloop. De ondernemers zijn in vergevorderd gesprek met Limburgs Landschap over het toekomstig beheer van het natuurterrein.

Het areaal wordt met natuurinclusieve maatregelen ingericht, zoals bloemrijke akkerranden en een waterpoel. Voor de teelt van gewassen wordt ingezet op kruidenrijke grasmengsels. Er worden geen kunstmeststoffen en bestrijdingsmiddelen gebruikt. Op deze weides gedijen de longhorn runderen goed. Er wordt ingezet in maximale beweiding, zowel vanuit het oogpunt van dierenwelzijn als vanuit beheer van de gronden. De longhorn runderen behoeven geen hoogwaardig energie- en of eiwitrijk voer, waardoor de teelt van mais en aankoop van krachtvoer grotendeels achterwege kan blijven. Het natuurterrein wordt beheerd conform voorschriften van het Limburgs landschap. Uit het gebied wordt strooisel geoogst, wat gebruikt wordt in de toekomstige potstal. De strorijke mest geeft een extra impuls aan het bodemleven en de biodiversiteit. Met deze teelten kan het bedrijf de kringlopen verder sluiten.

De veestapel wijzigt. Voorheen werden er 80 melkkoeien met bijbehorend jongvee en enkele Texas longhorns gehouden. De toekomstige veestapel bestaat uit 30 volwassen longhorns met bijbehorend jongvee.

Op het totale toekomstige areaal van 57 ha worden in totaal 40 grootvee eenheden (GVE) gehouden. Mocht het extra areaal voor natuurbeheer niet doorgaan, dan komt de veebezetting nog steeds onder de norm van 2 GVE per hectare uit. Het vee is in beide scenario's nodig voor beheer (begrazing) van de extensieve graslanden. Met beheer van de extra natuurgronden wordt een extra inkomensstroom gerealiseerd, de kringloop versterkt en in de omgeving extra recreatieve belevingswaarde gecreëerd.

De huisvesting wordt aangepast. Per saldo verdwijnt er stalruimte. De bestaande jongveestal wordt gesloopt. De huidige melkveestal wordt aangepast voor het houden van longhorns en verbouwd tot potstal.

De longhorns hebben vanwege hun hoorns meer ruimte nodig. Tevens moeten de voerreken aangepast worden. Daardoor wordt de huisvestingscapaciteit verminderd van 80 melkkoeien en bijbehorend jongvee tot 30 volwassen dieren met bijbehorend jongvee. Daarmee wordt de bestaande melkveestal optimaal benut. Door de stal te verbouwen tot potstal, wordt strorijke mest geproduceerd waarmee het bodemleven en de biodiversiteit versterkt wordt. Bovendien is het houden van vee op stro goed voor het welzijn van de dieren.

De neventak BuitenEten wordt geoptimaliseerd en is onlosmakelijk verbonden met de longhorn runderen, voedselproductie en dagrecreatie in een natuurinclusieve omgeving. Recreanten komen op de ranch (boerderij) waar het voedsel geproduceerd wordt. De verbinding met de agrarische sector en voedselproductie vinden de ondernemers belangrijk om in het bedrijf te waarborgen en open te stellen voor gasten. Vanuit het platteland van Someren kennismaken met de omliggende kerkdorpen, lokale horeca, ondernemingen, voedselproducten en de natuurgebieden De Groote Peel, Strabrechtse Heide, Het Weerterbos en De Pan. Een bedrijf dat in verbinding staat met het gebied en de omliggende ondernemers.

De ondernemers ontwikkelen het bedrijf BuitenEten en De longhorn ranch verder door. Ze wonen, leven en werken op deze locatie en investeren in hun omgeving zodat het bedrijf positieve impact realiseert. Op de directe omgeving, de dieren op de ranch, hun medewerkers en de regio. Verder hebben de ondernemers de ambitie om het concept wat ze ontwikkeld hebben, uit te breiden op andere locaties. Waar de unieke locatie en de Texas longhorn runderen de basis vormen van het bedrijf.

Extensiveren

De natuur- en kruidenpercelen worden zowel beweid als gehooïd en hebben door de lage veebezetting een lagere gewasopbrengst. De percelen worden niet gescheurd door gebruik van stromest uit de potstal neemt de organische stof in de bodem toe. Er wordt gefocust op optimale beweiding, waarmee zoveel mogelijk eiwit van eigen land gehaald wordt en er minder tot geen input nodig is van buitenaf. Daarnaast worden emissies gereduceerd en neemt het ecologisch rendement toe. Voorheen was Diepenhoek een intensief bedrijf (3,3 GVE/ha). Nu de melkkoeien weg zijn is er meer ruimte voor grondgebondenheid. De stap die Diepenhoek hiermee zet sluit naadloos aan op een van de pijlers van het voorgenomen Rijksbeleid voor de aanpak stikstof. Daarnaast zorgt dit ervoor dat de vrijstellingsregeling Interim Omgevingsverordening toegepast kan worden, zodat de stallen niet emissie-arm aangepast hoeven te worden.

Benodigde hoeveelheid vee

De voerbehoefte van longhorns ligt lager dan die van melkvee. Longhorns zijn van oudsher gewend om met een zeer lage kwaliteit voer te overleven. Hierdoor zijn ze weinig behoevend en erg efficiënt met voer. Vanuit het handboek voor de rundveehouderij zijn er voor een uitzonderlijk ras als de longhorn geen specifieke cijfers beschikbaar van de voerbehoefte. De voerbehoefte van de longhorns is gebaseerd op de best vergelijkbare norm van vleesvee en is als volgt opgebouwd:

Voerbalans Diepenhoek	kVEM
Onderhoud longhorns (5.300 VEM/dag)	1.935
Zoogperiode (8 kg melk/dag, 7 maanden) 1.700 kg à 450 VEM	765
Drachtperiode (maand 5 t/m 9)	152
Weidegang toeslag (200 dagen)	210
Totale behoefte per longhorn 2 > per jaar	3.062
Onderhoud per longhorns 1 > en < 2	2.555
Onderhoud per longhorns < 1	1.351
Totaal benodigd (per dag)	284
Totaal benodigd (per jaar)	145.267
Totale productie (21 ha)	145.600
Overschot voer	nihil

Op basis van een volledige productie van kruidenrijk grasland (7.000 kVEM per hectare) wordt een opbrengst gerealiseerd van circa 145.000 kVEM. De totale voerbehoefte voor 30 longhorns met bijbehorend jongvee is nagenoeg hetzelfde. Dit betekent dus dat alle longhorns nodig zijn om de grond te beheren. Als in de nabije toekomst het beheer van het areaal van Limburgs landschap erbij komt is de noodzaak van al het nog groter.

Ammoniak uitstoot longhorns

Voor een groot deel van het jaar lopen de longhorns buiten en dit zorgt ervoor dat er minimale uitstoot van ammoniak is. In de periode dat de koeien binnen lopen, worden ze op stro gehouden. Deze huisvesting op stro zorgt in vergelijking met roosters voor een lagere uitstoot van emissies. De ruige mest wordt gebruikt als bemesting voor het land. Ruige mest is een optimaal product om het organische stof gehalte in de grond te verhogen. Voor zoogkoeien is de ammoniakemissie vastgesteld op 4,1 en voor overig rundvee op 6,2. De emissie van de longhorn koeien is niet bekend. Omdat de longhorns erom bekend staan dat ze zich kunnen redden met een lage kwaliteit voer zal de ammoniakemissie laag zijn. Dit in combinatie met de bijna volledige weidegang over het hele jaar scoren de longhorns veel beter dan melkkoeien of regulier vleesvee.

De stikstof excretie van de mest van de longhorn koeien is naar verwachting vergelijkbaar met weide- en zoogkoeien. Bij zoogkoeien ligt de excretie op 75,3 kg N/jaar. Doordat er relatief weinig vee gehouden wordt, is er plaatsingsruimte voor de aanvoer van mest. Hier wordt geen gebruik van gemaakt omdat Diepenhoek kringlooplandbouw uit gaat oefenen. De meeste mest komt met het weiden rechtstreeks op het land. Om deze mest beter te benutten worden de percelen als de longhorns naar een nieuw perceel gaan gesleept. Een weidesleep zorgt dat de mest uit elkaar getrokken wordt, waardoor de mest beter benut wordt.

Stal oppervalk

De melkkoeienstal wordt aangepast voor strohuisvesting (potstal) voor de longhorns. Daarvoor worden alle ligboxen eruit gehaald. De totale oppervlakte van de stal is $(28,7 * 14,5 =) 416 \text{ m}^2$. Het huidige stal oppervlak van de longhorns is $(19,8 * 6,8 =) 135 \text{ m}^2$. De huidige jongveestal wordt afgebroken, conform afspraak met de gemeente. Volgens de normen van de WUR wordt uitgegaan dat een biologische stier een oppervlakte nodig heeft van 10 m^2 . Door grotere hoorns van de longhorns is de extra benodigde ruimte op 30% ingeschat. Hierdoor is er voor een ouder dier (1 GVE) een oppervlakte van 13 m^2 nodig. Op basis van de oppervlakte van de bestaande stal is er ruimte voor 42 GVE. Dit komt nagenoeg overeen met de veestapel (40 GVE).

2.4 SWOT analyse

De SWOT analyse is een sterkte-zwakteanalyse en laat in een oogopslag zien waar kansen liggen voor de onderneming en wat extra aandacht vraagt. SWOT staat voor strengths, weaknesses, opportunities en threats.

Tabel 2: SWOT analyse.

	Positieve factoren	Negatieve factoren
Interne Analyse	Strengths • Goed opgeleide ondernemers die openstaan voor nieuwe ontwikkelingen; • Unieke cross-over natuurinclusieve bedrijfsvoering met neventak op geschikte locatie.	Weaknesses • Beperkte arbeidscapaciteit om pieken op te vangen; • Nog relatief weinig ervaring en beperkte agrarische kennis.
Externe Analyse	Opportunities • Duurzame gebiedsontwikkeling in natuurlijke omgeving; • Samenwerking met bedrijven in de omgeving	Threats • Wet- en regelgeving veehouderijbedrijven; • Omgeving die bedrijfsactiviteiten remt

Strengths:

- *Goed opgeleide ondernemers die open staan voor nieuwe ontwikkelingen:* de ondernemers zijn beide hoger opgeleid. Op verschillende fronten zijn de ondernemers actief waardoor ze een brede blik hebben en doorlopend aandacht hebben voor verbeteringen en veranderingen in de bedrijfsvoering. De ondernemers hebben hun administratieve processen op orde, zijn sterk in online marketing en communicatie, hetgeen de samenwerking met andere partijen ten goede komt.
- *Unieke cross-over natuurinclusieve bedrijfsvoering met neventak op geschikte locatie:* Als enige bedrijf in Nederland hebben de ondernemers Texas longhorns. Er is een onlosmakelijke koppeling met de recreatieve neventak. De activiteiten versterken elkaar en kunnen niet zonder elkaar.

Weaknesses:

- *Beperkte arbeidscapaciteit om pieken op te vangen:* het bedrijf heeft relatief grote variatie in arbeidsbehoefte voor natuurinclusieve maatregelen en de recreatieve neventak. Bovendien vraagt de neventak ruime beschikbaarheid.
- *Nog relatief weinig ervaring en beperkte agrarische kennis:* de ondernemers zijn jong waardoor ze nog relatief weinig ervaring hebben. Desondanks hebben ze de Corona crisis al doorstaan. Er is relatief weinig agrarische kennis bij de bedrijfsopvolgers. De ouders van Wendy hebben op beide vlakken veel kennis en ervaring.

Opportunities:

- *Duurzame gebiedsontwikkeling in natuurlijke omgeving:* Het bedrijf is omgeven door natuurgebieden. Hiervoor is omschakeling naar natuurinclusieve bedrijfsvoering een logische strategie. Voor het houden van minder dan 100 zoogkoeien, hoeft de huisvesting niet emissiearm aangepast te worden. Bovendien biedt de natuurlijke omgeving kansen voor de recreatieve neventak.
- *Samenwerken met bedrijven in de omgeving:* In samenwerking met bedrijven in de omgeving worden arrangementen gemaakt. Er lopen routes langs de deelnemende bedrijven, waaronder een streekproducten route, waar lokale winkels producten uit de streek verkopen.

Threats

- *Wet en regelgeving veehouderijbedrijven:* De wet en regelgeving met name op het vlak van stikstof is onzeker en er ontbreekt een duidelijk perspectief.
- *Omgeving die bedrijfsactiviteiten remt:* Er loopt een procedure voor vergunningverlening van de natuurinclusieve bedrijfsvoering met recreatieve neventak. Het proces loopt vertraging op door bezwaren uit de omgeving. En terughoudendheid van de gemeente om een substantiële veehouderij in stand te houden. Terwijl een substantiële omvang nodig is voor efficiënt natuurbeheer en het succes van de neventak.

Uit nadere analyse van onderliggende data van het bedrijf, blijkt dat Diepenhoek een goede basis heeft om vrijstelling te verkrijgen voor aanpassing van de stallen naar emissiearme huisvesting. Daarnaast blijkt dat het bedrijf kan voldoen aan criteria van het methode document 'blijvend grasland' van de Stichting Nationale Koolstoffen, voor de verwaarding van carbon credits.

3. Praktische uitwerking natuurinclusief bedrijfsmodel

Voor de uitwerking van de maatregelen is een koppeling gemaakt met de kennismatrix 'Maatregelen Natuurinclusieve Landbouw (NIL) veehouders' van het CLM, die in opdracht van de Provincie Noord-Brabant is gemaakt. Een totaaloverzicht van alle maatregelen met verwijzing naar percelen is opgenomen in de bijlage (bijlage II).

In onderstaande tabel is een samenvatting gegeven van de door Diepenhoek voorgenomen maatregelen natuurinclusieve landbouw. Maatregelen die op meerdere perceel blokken voorkomen zijn enkelvoudig geteld. Bestaande (management)maatregelen zijn daarin niet opgenomen. Nadere informatie is opgenomen in de bijlage (bijlage II).

Op grond van de tabel hieronder is de conclusie dat er voldaan wordt aan de voorwaarde van de subsidieregeling 'transitie veehouderij' omdat op elk van de benoemde thema's natuur (N), landschap (L) en bodem en water (BW) minimaal 2 maatregelen worden getroffen.

Tabel 3: Samenvatting maatregelen

	Natuur (N)	Landschap (L)	Bodem & water (BW)
Maatregelen NIL	9	7	8

In de paragrafen hierna zijn de maatregelen voor het bodem- en watersysteem, het landschap en biodiversiteit uitgewerkt en zijn de effecten ervan beschreven.

3.1 Verbetering van het bodem- en watersysteem

Voor de verbetering van het bodem-watersysteem worden er meerdere maatregelen genomen. De maatregelen en effecten met betrekking tot natuurinclusieve landbouw zijn hieronder in een tabel in beeld gebracht.

Tabel 4: Maatregelen en effecten | Bodem en Water

Maatregel	Effecten
Blijvend grasland behouden of uitbreiden	Waterberging in profiel vergroot, verlaagt emissie van stoffen naar oppervlaktewater en verhoogt de biodiversiteit
Gebruik brede banden en lage bandenspanning	Waterbergend vermogen bodem vergroot en er is minder afspoeling van nutriënten en middelen naar het oppervlaktewater
Storrijke dierlijke mest (ruige mest)	Door omschakeling naar een andere bedrijfsvoering met alle dieren op stro. Wat zorgt voor schoner water, het vergroot de waterberging, bevordert de variatie in bodembiodiversiteit en zorgt voor meer voedsel voor (weide) vogels
Een teeltvrije en bemestingsvrije bufferzone langs watervoerende sloten en bemestings- en spuitvrije zone langs alle percelen	Reductie van de emissie van agrochemicaliën naar het oppervlaktewater en biodiversiteit langs en in de sloten
Verschralen van grasland	Doordat er geen kunstmest en gewasbeschermingsmiddelen meer gebruikt worden zijn er minder emissies meer naar het milieu
Tijdelijke waterberging doormiddel van een poel	Tijdelijke opslag van water mogelijk creëert droog-nat gradiënten en dus meer (bio)diversiteit
Maaien van sloot met maaikorf – afvoeren maaisel	Slootkant goed begroeid en geworteld en daardoor minder afspoeling Bevordert de biodiversiteit en beleving
Inzaaien kruidenrijk grasland, grasklaver mengsel	Zorgt voor een diverser landschap en bevordert de biodiversiteit

3.2 Kwaliteit gebiedskarakteristieke landschap

Voor de kwaliteit van het gebiedskarakteristieke landschap worden meerdere maatregelen getroffen die sterk verweven zijn met de versterking van de biodiversiteit. Bestaande elementen (bijvoorbeeld houtsingels/wallen) zijn niet meegenomen in het plan. Het inrichtingsplan kan worden gevonden in de bijlage (bijlage III).

Tabel 5: Maatregelen en effecten | Landschap

Maatregel	Effecten
Blijvend grasland behouden of uitbreiden	Waterberging in profiel vergroot, verlaagt emissie van stoffen naar oppervlaktewater en verhoogt de biodiversiteit
Aanleggen van bloemenblok op de huiskavel	Bevordert het landschap en de belevingswaarde op het erf
Aanleg landschapselementen	Aanleg en onderhoud van hakhoutwal, struweel, scheerheg en hoogstamfruit boomgaard, beleving en bevorderen van de biodiversiteit
Aanleg en onderhoud van poel	Toevoegen landschapselementen, extra wateropslag, beleving en bevorderen van de biodiversiteit
Beweiden van natuurpercelen	Bevorderen heterogeniteit van het landschap en de biodiversiteit, ook zorgt het voor een stukje beleving
Inzaaien kruidenrijk grasland, grasklaver mengsel	Zorgt voor een diverser landschap en bevordert de biodiversiteit
Verschralen van grasland	Doordat er geen kunstmest en gewasbeschermingsmiddelen meer gebruikt worden zijn er minder emissies meer naar het milieu

3.3 Versterking van de biodiversiteit op het bedrijf en in aansluiting op de omgeving

Ook voor de versterking van de biodiversiteit op het bedrijf worden meerdere maatregelen getroffen die sterk verweven zijn met de hiervoor beschreven maatregelen voor het landschap.

Tabel 6: Maatregelen en effecten | Natuur

Maatregel	Effecten
Blijvend grasland behouden of uitbreiden	Waterberging in profiel vergroot, verlaagt emissie van stoffen naar oppervlaktewater, verhoging organische stof en verhoogt de biodiversiteit
Storrijke dierlijke mest (ruige mest)	Door omschakeling naar een andere bedrijfsvoering met alle dieren op stro. Wat zorgt voor schoner water, het vergroot de waterberging, bevordert de variatie in bodembiodiversiteit en zorgt voor meer voedsel voor (weide) vogels
Nestbescherming weidevogels	Bevordert biodiversiteit
Beperken antibioticumgebruik	Verlaagd het risico op antibioticaresistentie
Beweiden van natuurpercelen	Bevorderen heterogeniteit van het landschap en de biodiversiteit. Ook zorgt het voor een stukje beleving
Verschillende bomen, struiken en bloeiende planten op het erf	Bevordert beleving, esthetiek en biodiversiteit van het erf.
Aanleggen van bloemenblok op de huiskavel	Bevordert de biodiversiteit
Aanleg en onderhoud van poel	Toevoegen landschapselementen, extra wateropslag, beleving en bevorderen van de biodiversiteit
Plaatsen vleermuiskasten en nestkasten	Het plaatsen van nestkasten zorgt voor een betere nestgelegenheid en stimuleert de aanwezigheid van vogels in een gebied, waarmee de biodiversiteit toeneemt.

3.4 Doorontwikkeling en deskundigheid

Wendy en Mark staan open voor nieuwe ontwikkelingen en zoeken de samenwerking op met (maatschappelijke) partners om het bedrijf toekomstbestendiger te maken. Diepenhoek wil de ontwikkelingen stap voor stap zetten, om de gewijzigde en nieuwe activiteiten met aandacht succesvol te implementeren.

Wendy staat open om haar te verdiepen in natuurinclusief ondernemen. Ze heeft aan de HAS de cursus natuurinclusief ondernemen gevolgd en volgt nu een cursus bij Peel Natuurdorpen. Deze cursus is gericht op inrichting van het landschap. Als er interessante bijeenkomsten zijn gericht op natuurinclusiviteit sluit Wendy zich daarbij aan.

Wendy en Mark willen graag hun kennis en kunde ontwikkelen op het gebied van natuurinclusief boeren, met name door meer kennis te vergaren over planten-, bomen-, en dieren en hiermee verder grip te krijgen op eventuele nog onbenutte mogelijke positieve effecten van natuurinclusiviteit.

Om de kennis van natuurinclusief ondernemen uit te breiden is de ondernemer aangesloten bij netwerken zoals; netwerk goed boeren, agrarisch natuurbeheer, Peel natuurdorpen en agrarische vrouwen netwerk de Peel.

4. Bedrijfseconomische aspecten

In dit hoofdstuk zijn de maatregelen voor omschakeling naar natuurinclusieve bedrijfsvoering uitgewerkt. De gevolgen van de hiervoor beschreven wijzigingen zijn als autonome component meegenomen in de financiële prognose voor omschakeling naar natuurinclusieve bedrijfsvoering.

Voor de uitwerking van de prognose zijn de financiële gegevens van de accountant van Diepenhoek verwerkt. De actuele prestaties zijn het vertrekpunt voor de begroting. Voor de technische- en financiële analyse zijn de historische gegevens beperkt bruikbaar. Tot voor kort exploiteerde het bedrijf een melkveehouderij en de prognose richt zich op longhorns en de recreatieve neventak. Voor de bedrijfsspecifieke gegevens van de longhorns is de begroting afgezet tegen de cijfers van vleesvee van KWIN (Handboek Kwantitatieve Informatie Veehouderij). De financiële uitwerkingen zijn opgenomen in de bijlage (Bijlage IV).

De geplande bedrijfsoverdracht is niet verwerkt in de financiële prognose.

4.1 Beschrijving van de aanpassingen in de bedrijfsvoering

Het bedrijf schakelt om van een goed renderende melkveehouderij naar een zoogkoeien bedrijf (longhorns) met natuurinclusieve bedrijfsvoering wat minder financieel rendement maakt. De verminderde opbrengsten worden opgevangen met een recreatieve neventak die bestaat uit de gratie van het natuurinclusieve bedrijf. Voor de omschakeling worden op de huiskavel diverse landschapselementen aangelegd en maatregelen genomen die goed zijn voor biodiversiteit, bodem & water en dierenwelzijn. De zoogkoeien fungeren als beheerder van de extensievere natuurinclusieve grond. Zowel de eigen grond als in de nabije toekomst een natuurgebied van Limburgs landschap rondom de Kievitsloop.

Voor de prognose zijn de financiële gevolgen van een breed scala aan maatregelen doorgerekend. Denk daarbij aan maatregelen natuurinclusieve landbouw en de gevolgen ervan, zoals productiederving. Anderzijds de meeropbrengst voor carbon credits en het beheren van natuurgebieden. Er is een investering opgenomen voor aanpassing van de melkveestal naar een potstal voor de longhorns. Er is geen investering opgenomen voor aanpassing naar emissiearme huisvesting. Bedrijven met minder dan 100 zoogkoeien zijn daarvoor vrijgesteld.

4.2 Rentabiliteit

Door de omschakeling naar natuurinclusieve landbouw neemt de rentabiliteit van de veehouderij af. Voornaamste oorzaak is beëindiging van de melkveehouderij. Door de recreatieve neventak, die onlosmakelijk verbonden is aan het veebedrijf, neemt de rentabiliteit toe. Daarmee staat de recreatieve neventak ten dienste van het veebedrijf en in het verlengde van het natuurbeheer van de omgeving.

4.2.1 Kostenbesparing

Er wordt met de longhorns meer ingezet op benutting van (vers) gras. Dit zorgt samen met de reductie van de veestapel voor een flinke kostenbesparing op voer. Er worden geen ruwvoer en bijproducten meer gekocht en nauwelijks krachtvoer. Dit scheelt ruim € 100.000 jaarlijks. Verder vervallen alle kosten die voorheen gekoppeld waren aan het melkvee. Met op het volledige areaal grond kruidenrijk grasland worden niet langer kunstmest en gewasbeschermingsmiddelen gebruikt. Mede daardoor verminderen de toegerekende kosten in totaal circa € 40.000. Voor minder loonwerk et cetera dalen de overige kosten jaarlijks met circa € 35.000.

4.2.2 Gederfde inkomsten

Doordat er niet langer melkvee gehouden wordt, vervallen de melkopbrengsten en omzet en aanwas van het melkvee (). Na omschakeling is er door de natuurinclusieve bedrijfsvoering en het realiseren van natuurdoeltypen sprake van productiederving. Enerzijds door verminderde opbrengst. Anderzijds doordat een deel van het areaal (1,2 hectare) niet productief wordt ingezet met onder andere landschapselementen.

4.2.3 Nieuwe kostenfactoren

Voor het beheer van landschapselementen en natuurgronden, is er met name extra arbeid benodigd. Voor het aanleggen van de elementen zijn kosten begroot, maar die vallen weg tegen een vergoeding van het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer en de Sitmuleringsregeling Landschap. Voor het inzaaien van kruidenrijk grasland zijn extra kosten begroot in 2023. Voor het huren van de grond rondom de Kievitsloop van Limburgs landschap is ongeveer € begroot. Per saldo nemen de kosten voor huren en pachten af, doordat er een stal niet meer gehuurd wordt en de pacht van de (mais)percelen op afstand beëindigd wordt.

4.2.4 Nieuwe inkomstenbronnen

In het nieuwe gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB) moet de Europese landbouw duurzamer worden. Met de eco-regeling in het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) kan Diepenhoek meerwaarde verkrijgen op de inzet van natuurinclusieve maatregelen. De eco-regeling beloont maatregelen die scoren op het vlak van biodiversiteit, bodem en lucht, klimaat, landschap en water. Afhankelijk van de score van de maatregelen wordt de eco-premie bepaald. Die

betreft 'brons', 'zilver' of 'goud' en bedraagt voor 2023 respectievelijk € 60, € 100 en € 200 per subsidiabele hectare.

Op grond van een bedrijfsspecifieke analyse is in de toekomstige situatie na omschakeling naar natuurinclusieve bedrijfsvoering een hogere score mogelijk. Vanaf 2024 wordt in de exploitatiebegroting gerekend met 'goud'.

Daarnaast zijn er contracten voor natuurbeheer afgesloten. De vergoeding bedraagt circa € 10.000 jaarlijks.

Voor het verwaarden van koolstof certificaten, is een bedrag van € begroot. De feitelijke vergoeding ligt hoger, maar wordt pas na 10 jaar uitgekeerd.

4.2.5 Veranderingen in kosten en inkomsten per jaar

4.3.4 Tijdspad

De omschakeling is al in gang gezet. Het melkvee is inmiddels afgevoerd en enkele natuurinclusieve maatregelen zijn al genomen, zoals de bloemenweide. De meeste investeringen worden in 2024 gerealiseerd.

4.4 Productenafzet

4.4.1 Aard van de producten

De focus is nu volledig gericht op het product vlees van de koeien en de diensten voor natuurbeheer en voor de dagrecreatie.

Nieuwe diensten gerelateerd aan de natuurinclusieve bedrijfsvoering, zijn gericht op de eco-maatregelen van het nieuwe gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB), diensten voor koolstofvastlegging (carbon credits) en natuurbeheer.

4.4.2 Klantengroepen en klantenrelaties

De doelgroepen van het bedrijf bestaan uit:

- Western liefhebbers met affiniteit voor koeien;
- Veehouders met interesse voor een bijzonder runderras;
- Barbecue liefhebbers;
- Mensen die bewust vlees eten;
- Gasten die de ranch bezocht hebben;
- Liefhebbers van buitenleven;
- Groepen die samen een activiteit in de buitenlucht willen beleven.

5. Maatschappelijke meerwaarde

Een bedrijf creëert maatschappelijke meerwaarde als het businessmodel niet enkel monetaire waarde levert, maar ook een positieve impact heeft voor mensen, maatschappij en milieu. De nieuwe koers van Diepenhoek is gericht op het sluiten van kringlopen, waarmee uitvoering wordt gegeven aan de visie¹ van Minister Carola Schouten van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Het bedrijf integreert al diverse maatregelen in de bedrijfsvoering die gericht zijn op biodiversiteit, landschap en bodem- en waterkwaliteit.

Door om te schakelen naar een natuurinclusieve bedrijfsvoering, draagt Diepenhoek bij aan de kwaliteit van leven op andere aspecten doordat het voorziet in een behoefte bij consumenten die grote waarde hechten aan de aspecten van de natuurinclusieve productiewijze. Daarnaast zorgt deze duurzame manier van bedrijfsvoering voor gewaardeerde nevenproducten, zoals een aantrekkelijk landschap, CO₂-opslag in landbouwbodems, waterberging en een betere biodiversiteit.

Daarnaast creëert het bedrijf maatschappelijke meerwaarde met de recreatietak. Recreanten worden ontvangen op het bedrijf en vertrouwd gemaakt met de natuurinclusieve bedrijfsvoering. Mede aan de hand van kook workshops, activiteiten en verkoop van vlees. Daarnaast beleven de recreanten de natuurlijke omgeving met grazende longhorns door de verhuur van bijzondere vervoersmiddelen. De neventak zorgt voor inkomsten waarmee de minder rendabele natuurinclusieve maatregelen gefinancierd worden.

¹ *Landbouw, natuur en voedsel: waardevol en verbonden. Nederland als koploper in kringlooplandbouw*, september 2018, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

6. Uitvoeringsgerichte aspecten

Hieronder zijn de aspecten beschreven om de voorgenomen omschakeling daadwerkelijk tot stand te brengen.

6.1 Risico & succesfactoren

De verplichte aanpassing van de stallen voor emissiearme huisvesting is een risicofactor. Inmiddels is de handreiking gepubliceerd en uit een voortoets blijkt dat vrijstelling op grond van de Interim Omgevingsverordening haalbaar is.

Er zijn geen risico's voor het realiseren van de natuurinclusieve maatregelen op de percelen grond. De overige voorgenomen investeringen zijn juridisch haalbaar en bestaande activiteiten zijn vergund.

6.2 Te nemen stappen voor doorontwikkeling

De volgende stappen zijn nodig voor de doorontwikkeling:

Tabel 7: Overzicht stappen voor doorontwikkeling

Stap	Indicator
Uitvoering maatregelen NIL	Businessplan
Realiseren vergunning	Gemeente
Bedrijfsovername	Financiering

6.3 Te verwachten belemmeringen en hoe deze aan te pakken

Er zijn geen belemmeringen in de uitvoering voorzien.

Stap	Indicator
Regelgeving stikstof	Geen: buiten invloedsfeer ondernemer
Bezwaren omgeving tegen vergunning	Constructief overleg met omwonenden en bevoegd gezag

6.4 Aard van eventuele ondersteuning in de uitvoering

Tabel 8: Overzicht eventuele ondersteuning in de uitvoering

Uitvoering	Aard van ondersteuning
Realiseren vergunning	Ondersteuningsteam Provincie

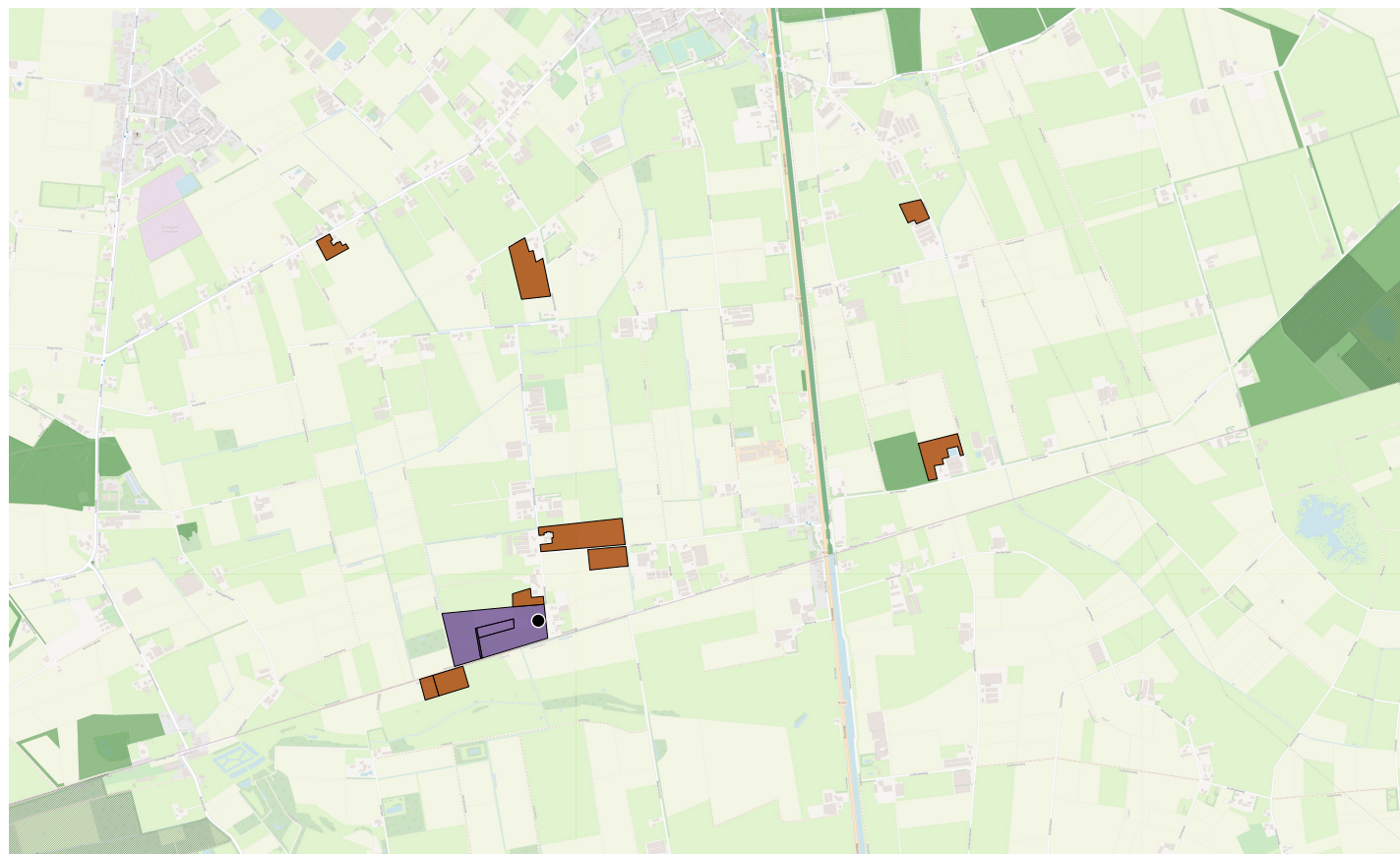
6.5 Samenwerking met partners

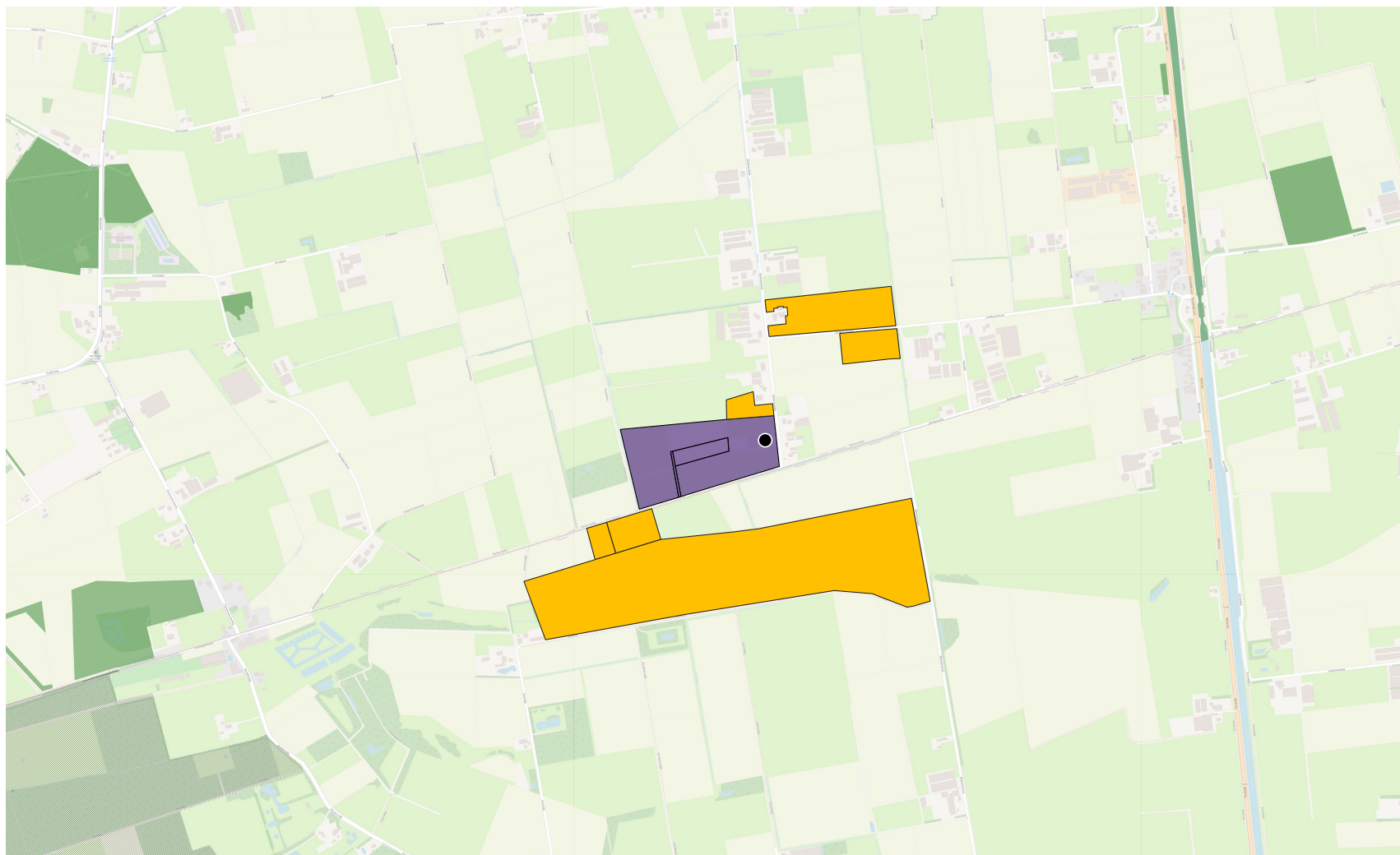
Tabel 9: Overzicht samenwerkingspartners

Samenwerkingspartner	Omschrijving samenwerking/rol
Power-ED	Begeleiding processen en regelingen NIL
Provincie Noord-Brabant	Ondersteuningsteam en mogelijk in de toekomst faciliteren met regelingen
Crijns Rentmeesters	Vergunningtraject
Accountant	Bedrijfsovername

7. Bijlagen

BIJLAGE I – Overzicht en inrichting percelen

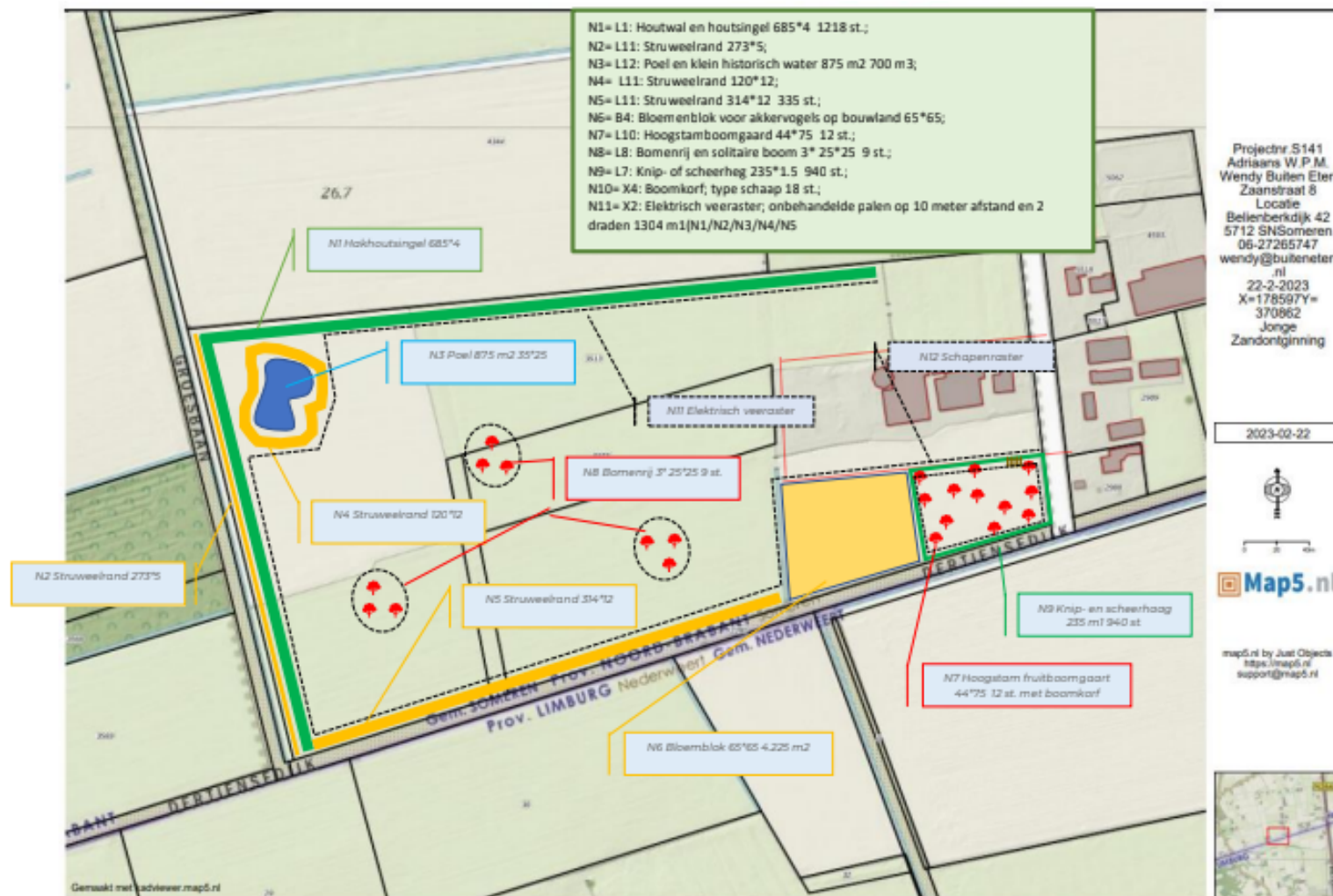

toekomstige situatie Diepenhoek-Holstein

- boerderij
- eigendom
- pacht
- NNB
- Natura2000

1:18.000
0 250 500 m

Projectnr. S141
Adriaans W.P.M.
Wendy Buiten Eten
Zaanstraat 8
Locatie
Bellenberkdijk 42
5712 SNSomer
06-27265747
wendy@buitenet
.nl
22-2-2023
X=178597Y=
370862
Jonge
Zandontginning

2023-02-22

0 20 40m

Map5.nl

map5.nl by Just Objects
<https://map5.nl>
support@map5.nl

BIJLAGE II – NIL Maatregelen

NIL maatregelen

Maatregelen	Omschrijving	ECO/ voordelen	Thema	Oppervlakte (m ²)	Score
Blijvend grasland behouden of uitbreiden	Er wordt geen grasland meer vernieuwd waardoor al het grasland blijvend grasland wordt.	Waterberging in profiel vergroot, verlaagt emissie van stoffen naar oppervlaktewater en verhoogt de biodiversiteit	Bodem & water, Natuur en Landschap	150.000	B&W; N; L
Gebruik brede banden en lage bandenspanning	De trekkers staan allemaal op brede banden	Waterbergend vermogen bodem vergroot Minder afspoeling van nutriënten en middelen naar het oppervlaktewater	Bodem & water		B&W
Stronkrijke dierlijke mest (ruige mest)	Op het land wordt steeds meer gemest met ruige mest. Dit door verandering van het stalsysteem van intensief naar extensief, met strobed voor de Texas Longhorns. Hierdoor zal er meer ruige mest ter beschikking komen	Schoner water Waterberging in profiel vergroot Gevarieerde bodembiodiversiteit Meer voedsel voor (weide) vogels	Bodem & water Natuur		B&W; N
Bredere teeltvrije of bemestingsvrije bufferzone langs watervoerende sloten en/of bemestings- en spuitvrije zone langs alle percelen	Op alle percelen zal minimaal een bemesting en spuitvrije rand van 3 meter komen	Reductie van de emissie van agrochemicaliën naar het oppervlaktewater Meer biodiversiteit langs/in de sloten	Bodem & water		B&W
Maaien van slootvegetatie met maaikorf (afvoeren)	Alle sloten die beheerd worden door Diepenhoek worden gemaaid met een maaibak om te zorgen dat de afwatering van de grond goed blijft	Slootkant goed begroeid en beworteld en daardoor minder afspoeling Bevordert biodiversiteit en beleving	Bodem & water		B&W
Inzaaien kruidenrijk grasland	Op nieuwe graspercelen wordt kruidenrijkgrasland gezaaid	Diverser landschap Bevorderen biodiversiteit	Landschap Bodem & water	48.700	L; B&W
Verschralen grasland (geen kunstmest en gewasbescherming)	Er wordt op grasland geen gewasbescherming en kunstmest meer toegepast.	Diverser landschap Bevorderen biodiversiteit	Landschap Bodem & water	100.000	L; B&W
Het aanleggen van landschapselementen	Op de huiskavel wordt een houtwal, struweelrand, scheerheg en hoogstamfruit boomgaard aangelegd (zie inrichtingsplan)	Toevoegen landschapselementen, beleving Bevorderen biodiversiteit	Landschap en Natuur	6.100	L; N
Het aanleggen van poelen	Er wordt een pool aangelegd die tevens als drinkwaterplek voor het vee fungeert.	Toevoegen landschapselementen, beleving Bevorderen biodiversiteit Waterberging	Landschap, Natuur en Bodem & water	875	B&W; N; L
Het beweiden van natuurgebieden met (grote) grazers	De Longhorns worden beweid op natuurgronden	Bevorderen heterogeniteit landschap, beleving Bevorderen biodiversiteit	Landschap en Natuur	340.000	L; N
Beperken antibioticum-gebruik	Door het fokken van een sterke koe wordt het anitbiotica gebruik flink teruggedrongen	Verlaagd risico op antibioticaresistentie	Natuur		N
Plaatsen vleermuiskasten/ nestkasten	Op het erf worden verschillende nestkasten geplaatst om voor vogels een aantrekkelijke leefomgeving te creëren	Bevordert biodiversiteit	Natuur		N
Aanleggen bloemenblok	Op de huiskavel wordt een bloemenblok gerealiseerd	Toevoegen landschapselementen, beleving Bevorderen biodiversiteit	Landschap en Natuur	5.000	L; N
Nestbescherming	Op natuurgronden wordt weinig gemaaid en als er gemaaid wordt doen ze eerst een controle ronde op nesten	Bevordert biodiversiteit	Natuur		N
Totaal niet productief areaal in hectare				1,20	

BIJLAGE III – Exploitatiebegroting

debiteuren

- - - - - - - -